Patrakka, Sillstén, Sipari
PAO/PKU

19.1.2023

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

HE 43/2022 vp ja HE 313/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja sen täydentämisestä

Liikenne- ja viestintäministeriö täydentää 18.1.2023 päivättyä vastinettaan ja lausuu kunnioittavasti opetus- ja kulttuuriministeriön vastineesta seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa vastineessaan LVM:n näkemyksistä seuraavaa:

”Edelleenlähettämisen kriteerit ovat 25 h §:ssä siinä muodossa kuin ne ovat perinteisesti olleet Pohjoismaiden laeissa. Siitä on puuttunut elementti, jonka joka mainitaan verkkolähetysdirektiivin määritelmässä, edelleenlähetys tapahtuu ”…muun osapuolen kuin sen lähetystoimintaa harjoittavan organisaation toimesta, jonka toimesta tai jonka valvonnassa ja vastuulla kyseinen alkuperäinen lähetys tehtiin”. Perusteluissa tämä määritelmä kuitenkin on kokonaisuudessaan. -- Kyse ei ole kansallisesta liikkumavarasta vaan sääntelystä, joka direktiivissä on säädelty epäselvästi.”

Niin ikään OKM toteaa, että: ”Liikenne- ja viestintäministeriön huoli siitä, että kotitalouksilla on jatkossakin pääsy maksuttomaan ja kattavaan televisio-ohjelmistoon jakelutavasta riippumatta, on perusteltu. -- TV-lähetykset, jotka perustuvat vapaasti liikkuviin radioaaltoihin, voidaan vastaanottaa vapaasti. Kaapelilähetyksiä voidaan sen sijaan vastaanottaa vain operaattorin välityksellä (ja lähetyksiä tukevalla vastaanottimella).”

Edelleen OKM toteaa, että: ”Oikeustila ei tältä osin selkeytyisi edelleenlähettämisen määritelmän pykälätason tarkennuksella vaan jakeluvelvoitetta olisi muutettava kattamaan muitakin kanavia.”

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa yllä esitetyistä näkemyksistä seuraavaa:

Kansallisessa lainsäädännössä tulee huomioida kansalliset erityispiirteet, ja se, miten muualla pohjoismaissa on asiaa säännelty ei ole kaikilta osin relevantti peruste, ja jättäisi kansallisen sääntelyn epäselväksi. Muissa pohjoismaissa, sekä laajemmin EU-maissa vapaasti vastaanottevia kanavia on vähemmän kuin Suomessa, ja televisiomarkkina on perustunut vahvemmin tilaajamaksullisten kanavien jakeluun. Myöskään se, että direktiivi on epäselvä, ei ole peruste jättää oikeustilaa selkeyttämättä kansallisesti. Edelleen LVM toteaa, että määritelmän selventämistä ei tule jättää perustelujen tasolle tilanteessa, jossa toimialalla tilanteeseen joudutaan hakemaan selvennystä kaikille osapuolille kalliiden oikeusprosessien kautta. Edelleen LVM huomioi, että verkkolähetysdirektiivi on direktiivi eikä asetus, ja siten kansallisesti edelleenlähettämisen määritelmän selventämiselle löytyy LVM:n näkemyksen mukaan kansallista liikkumavaraa. Edelleen lähettämisen määritelmä sisältyy verkkolähetysdirektiivin 2 artiklan 2 kohtaan ja estettä tämän määritelmän hyödyntämiselle kansallisessa sääntelyssä ei LVM:n tiedon mukaan ole.

LVM kiinnittää huomiota siihen, että myös OKM:n mielestä LVM:n esittämä huoli sananvapauden yhdenvertaisesta toteutumisesta on perusteltu. Jakelutekniikan osalta LVM selventää, että

antennijakelu tapahtuu, samoin kuin kaapelijakelu, ulkopuolisen jakeluverkkoyhtiön toimesta. Siten OKM:n toteamus: ”TV-lähetykset, jotka perustuvat vapaasti liikkuviin radioaaltoihin, voidaan vastaanottaa vapaasti. Kaapelilähetyksiä voidaan sen sijaan vastaanottaa vain operaattorin välityksellä (ja lähetyksiä tukevalla vastaanottimella)” on virheellinen. LVM edelleen selventää, että jakelutavasta riippumatta (antenni- tai kaapelijakelu) televisiolähetysten vastaanotto edellyttää televisiovastaanotinta. Kuten LVM on 18.1.2023 vastineessaan todennut, Suomessa on tavanomaista, että kotitaloudet ovat vain yhden jakelutien piirissä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi taloyhtiölle (tai muulle asuinkiinteistölle) on rakennettu joko antennivastaanotto tai kaapelivastaanotto. Mikäli taloyhtiölle on rakennettu kaapelivastaanotto, ei televisiolähetysten vastaanotto Digitan antenniverkon kautta ole mahdollista, ellei taloyhtiö rakenna kaapelivastaanoton lisäksi antennivastaanottoa. Mikäli kaikkien suomalaisten kaapelijakelun piirissä olevien kiinteistöjen tulisi rakentaa kaapelivastaanoton tilalle antennivastaanotto, aiheutuisi tästä merkittäviä kustannuksia.

Siten OKM:n väite siitä, että vapaasti liikkuviin radioaaltoihin perustuvat TV-lähetykset voidaan vastaanottaa vapaasti, on virheellinen, sillä TV-lähetykset voidaan vastaanottaa ainoastaan sillä jakelutavalla, jolle vastaanotto on rakennettu.

Edelleen LVM kiinnittää huomiota siihen, että taajamissa ja asutuskeskuksissa kaapelivastaanotto on tyypillisin vastaanottotapa.

Siirtovelvoitteen osalta LVM toteaa, että siirtovelvoite on omaisuuden käyttörajoitus, jolle on perustuslakivaliokunnan mukaan sananvapauden turvaamiseen liittyvä hyväksyttävä peruste. Siirtovelvoitteen ala on kuitenkin jatkuvasti kaventunut, sillä teknologisen kehityksen johdosta jakelutavat ovat moninaistuneet ja televisiolähetyksiä voidaan vastaanottaa myös useammalla laitteella. Koska julkisen palvelun sisältöjen saatavuutta on vakiintuneesti pidetty sananavapauden toteutumisen vähimmäisedellytyksenä, koskee nykyisellään siirtovelvoite enää vain Yleisradion julkisen palvelun ohjelmistoja. Liikenne- ja viestinäministeriö toteaa, että siirtovelvoitteen laajentamiseen tulee suhtautua varauksella ja perusoikeuksien välinen tasapaino tulee varmistaa. LVM toteaa edelleen, että siirtovelvoitteeseen kohdistuu sen laajentamisen sijaan paineita supistaa velvoitetta entisestään (radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteen lopettaminen kokonaisuudessaan). Edelleen LVM huomioi, että mikäli siirovelvoitetta laajennettaisiin muihin televisiokanaviin, tulisi uudelleen arvioitavaksi myös tekijänoikeuslain 25 i §:n kohtuullisuus.

Siten sananvapautta rajoittavan, epäselvän tekijänoikeuslain vaikutuksia ei voida paikata muualla lainsäädännössä asetettavilla velvoitteilla.

25 m § osalta liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy professori Myllyn lausuntoon, jossa Mylly toteaa: ”Sääntelyä olisi tarpeen muokata siten, että sopimuslisenssi olisi vain täydentävä mahdollisuus suoran siirron tilanteissa.”